Aleksiejus Luchtanas

Excavation of settlements and cemetery in Pajauta Valley, Kernavė in 1996–1997

In 1996–1997 in Pajauta Valley VU examined an area of 1096 m². The research exposed habitation zones with pottery dated to the Mesolitic, Neolitic, Bronze, late Iron Age as well as the 13th–14th centuries. Of great interest was a Marcus Aurelius' silver dinar from the Roman Empire dating to year 161–162 as well as a Lithuanian coin of type I. In a cemetery from early Iron Age 2 there were registered cremation burials with no burial goods.

Arvydas Malonaitis

Dauglaukio alkvietės tyrinėjimai

VPU Baltų proistorės katedra po metų pertraukos tęsė Dauglaukio alkvietės (Tauragės raj.) tyrinėjimus, pradėtus 1991 m. (žr. *ATL 1990 ir 1991 metais,* V., 1992, t. 1. p. 37–39; *ATL 1992 ir 1993 metais,* V., 1994, p. 53–56; *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 45–46).

1997 m. tyrinėjimams vieta pasirinkta alkvietės Š pusėje tarp tirtų plotų Nr. 1, Nr. 3, Nr. 9, Nr. 10 ir ariamo lauko. Tiriamo ploto R riba sutapatinta su ploto Nr. 10 R sienos riba.

Ištyrus 232 m² plotą, rasti 2 iš anksčiau žinomi kultūriniai sluoksniai A ir B. Ploto P dalyje kultūrinis sluoksnis atsidengė 3,5–4 m gylyje, o Š – 50–70 cm gylyje; beje, čia buvo tik atskiri jo fragmentai tarp visokiausių suardymų. Viršutiniam sluoksniui pašalinti naudotas buldozeris.

Iš anksčiau žinomame kultūriniame sluoksnyje A, išskyrus vieną kitą smulkų degėsį, kitokių radinių nerasta.

Kultūriniame sluoksnyje B, kurio chronologija tapatintina su kapinyno chronologija, telkėsi didžioji radinių dalis. Surasta apie 520 lipdytinės keramikos šukių. Jų dauguma – labai smulkios ir tik viena kita didesnė. Iš tam tikrų briaunų ir dugnų fragmentų galima pasakyti, kad tai būta nedidelių puodukų, galbūt pagamintų specialiai apeigoms. Tačiau kai

kurios šukės neabejotinai yra stambesnių puodų duženos. Šukių paviršius smulkiai grublėtas, kruopėtas arba lygus. Lūžyje matyti daug mineralinių priemaišų. Apie puodų puošybą galima pasakyti, kad įspaudimų, įbrėžimų ar įkartėlių esama ant labai mažų šukių ar jų trupinių, todėl susekti visą ornamento motyvą kol kas neįmanoma, išskyrus tą atvejį, kai puodo briaunos viršus puoštas pirštų įspaudimais.

Iš kitų radinių pažymėtini 3 apdegusio molio gabaliukai, 2 geležies šlako gabaliukai, 9 labai sunykusios smulkių geležinių dirbinių liekanos, 6 blogai išlikę kaulo fragmentai, 7 smulkučiai deginto kaulo gabaliukai, akmeninio galąstuvėlio nuolauža, titnaginės nuoskalos nuolauža, neapdirbtas pailgas, apvalus, maždaug pusės piršto dydžio titnago gabaliukas. Taip pat pažymėtina nedidelė pailga akmeninė nuoskala su skylute. Charakteringas skylutės briaunų nusibrūžinimas leistų teigti, kad ši nuoskala galėjo būti nešiojama kaip amuletas.

Iš atsitiktinių radinių pažymėtini verpstukas nulūžusiu kraštu, žalvarinis žiedas siauru lankeliu ir paprastu išplatinimu akutės vietoje.

Rasta 13 laužaviečių. Visos jos buvo kultūrinio sluoksnio B apatinėje dalyje. Laužaviečių viršūnės neryškiu kauburėliu buvo iškilusios į kultūrinį sluoksnį. Suodžiai ir smulkūs degėsiai susitelkę viršutinėje laužaviečių dalyje. 12 laužaviečių 30x30–50x50 cm dydžio, pjūvio vietoje – gilaus dubenėlio formos. Viena laužavietė didesnė – 100x50 cm, pjūvio vietoje – lėkštoko dubenėlio formos. Vienos laužavietės dugne surastas nedidelio puoduko dugno fragmentas, o kitos turinyje – maždaug kumščio dydžio kalkakmenis.

Tyrimo metu surasta 18 stulpaviečių. Jų dydis įvairus: nuo 10x10 cm iki 20x20 cm. Visos jos atsidengė kultūrinio sluoksnio apatinėje dalyje. Nors pastebėta, kad kai kurios iš jų išsidėsčiusios ne padrikai, tačiau tarpusavyje kokios nors konstrukcijos nesudarė. Prie kai kurių stulpaviečių pastebėta degėsių sankaupų, o šalia vienos buvo ir laužavietė.

Reikėtų pažymėti, kad šio tyrinėjimų sezono metu palyginti gausiai rasta mažų – 5x5–8x8 cm dydžio stulpaviečių. Jos taip pat buvo kultūrinio sluoksnio apatinėje dalyje. Tai nestorų kuoliukų, o gal ir karčių vietos. Tarpusavyje šios stulpavietės nesudarė kokių nors konstrukcijų. Labai

tikėtina, kad jos ir nevienalaikės. Tirtame plote jos pasiskirsčiusios nevienodai. Pavyzdžiui, Š pakraštyje, ten, kur baigiasi kultūrinis sluoksnis, jų daugiau. Krito į akis ir tai, kad tose vietose, kur tokių kuoliukų būta daugiau, gelsvame smėlyje, po kultūriniu sluoksniu, matyti maždaug tokio pat pločio ir įvairaus ilgio tamsių brūkšnių. Galimas dalykas, kad tai kokių nors nuvirtusių medinių konstrukcijų (tvorų ar pašiūrių) liekanos.

1997 m. tyrinėjimo metu ploto Š dalyje, maždaug 1 m gylyje, rasta buvusio pastato pamatų ir grindų fragmentų. Tai apie 1 m ilgio R ir apie 1,5 m V sienos pamatų dalys. Pamatai apie 30 cm pločio, krauti iš nedidelių akmenų be rišamosios medžiagos. Apie pastato dydį negalima pasakyti nieko, nes P siena ir Š pastato dalis suardytos kasant ūkines duobes ar kitaip judinant žemę. Pažymėtina tik, kad ilgosios pastato sienos buvo orientuotos tiksliai Š kryptimi. Matyt, kad šis pastatas nebuvo susijęs su kultūriniu sluoksniu B, nors akmenys gulėjo būtent ant jo. Pastato gyvavimo laiką padėtų nustatyti grindų fragmentų analizė. Net paaiškėjus, kad jis vėlyvas, vis tiek būtų svarbu išsiaiškinti, kada supustyta ta didžiulė smėlio kopa, dengianti visą alkvietę, o kartu ir šį pastatą.

Analizei taip pat paruošti ir degėsiai iš įvairių tirto ploto vietų ir įvairaus gylio. Taigi bus galima patikslinti šio objekto stratigrafijos, o galbūt ir kapinyno, chronologiją.

Arvydas Malonaitis

Research on Dauglaukis sacred grove site

In 1997, after a year's interruption, VPU resumed the archeological research on Dauglaukis sacred grove site (Tauragė district). The excavation covered the northern part of the monument. An area of 232 m² was surveyed; the findings included 520 sherds of modelled pottery, 13 fireplaces and 18 post sites as well as foundation remains of a building, the dating of which remains problematic.